

Inledning – Anläggning för hantering och lagring av animaliska biprodukter

Detta dokument är en sammanställning av delar ur

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002 (förordning om animaliska biprodukter), och
- Kommissionens förordning (EU) nr 142/2011 av den 25 februari 2011 om genomförande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om genomförande av rådets direktiv 97/78/EG vad gäller vissa prover och produkter som enligt det direktivet är undantagna från veterinärkontroller vid gränsen

Dokumentet visar utdrag ur ovan nämnda förordningar och är avsett att vara ett hjälpmedel. Om texten i någon del visar sig inte överensstämma med lagstiftningen hänvisas till aktuell lagstiftning.

I texten återfinns bara de krav som gäller för anläggningar som hanterar och lagrar animaliska biprodukter¹. En anläggning som hanterar foder måste utöver de krav som ställs här även följa de krav foderlagstiftningen ställer.

Med ”den behöriga myndigheten”/”behörig myndighet” avses Jordbruksverket om inget annat anges.

För in- och utförsel till och från Sverige finns i vissa fall särskilda regler. Ta kontakt med Jordbruksverket om detta är aktuellt.

Texten är uppdaterad den **30 juni 2020**. (De tillägg som gjorts sedan senaste versionen från 26 april 2014 är markerade med streck i högermarginalen.)

Anläggning för hantering och lagring av animaliska biprodukter¹ - krav för godkännande samt krav på verksamheten

För att leva upp till gällande lagstiftning på abp-området (se rutan ovan) ska den driftsansvarige och anläggningen uppfylla följande:

Grundläggande krav²

Den driftansvarige³ ska i registrerings syfte innan denne inleder verksamhet till den behöriga myndigheten anmäla alla anläggningar som denne har kontroll över och som på något sätt hanterar, lagrar, släpper ut på marknaden, distribuerar, använder eller bortskaffar animaliska biprodukter, samt tillhandahålla den behöriga myndigheten information om vilken kategori av animaliska biprodukter som denne kommer att ha under sin kontroll, vilken typ av verksamhet som kommer att bedrivas med användning av animaliska biprodukter som utgångsmaterial.

Driftsansvarig för anläggning som avser bedriva verksamhet i form av lagring av animaliska biprodukter eller verksamhet i form av hantering av animaliska biprodukter efter det att de samlats in, genom verksamhet såsom sortering, styckning, kylning, frysning, saltning, borttagning av hudar och skinn eller av specificerat riskmaterial ska se till att anläggningen godkänns av den behöriga myndigheten.

Den driftansvarige ska vidare tillhandahålla den behöriga myndigheten aktuella uppgifter om dessa anläggningar samt anmäla till den behöriga myndigheten alla större ändringar i verksamheten, såsom eventuell nedläggning av befintlig anläggning.

Den driftansvarige ska, så snart denne framställt animaliska biprodukter, identifiera produkterna och se till att de hanteras i enlighet med denna förordning.

---

¹ *animaliska biprodukter*: hela kroppar eller delar av kroppar från djur, produkter av animaliskt ursprung eller andra produkter som fås från djur och inte är avsedda som livsmedel, inbegripet ägg, embryon och sperma. Dessa är inte att förväxla med framställda produkter som är produkter som framställts genom en eller flera behandlingar, omvandlingar eller steg i bearbetningen av animaliska biprodukter.

² Hämtat ur art 4, 24, 28, 29 i förordning (EG) nr 1069/2009

³ *driftansvarig*: de fysiska eller juridiska personer som har faktisk kontroll över en animalisk biprodukt eller därav framställd produkt, däribland transportörer, handlare och användare.

Den driftansvarige ska, i de företag som står under dennes kontroll, se till att animaliska biprodukter under alla skeden av insamling, transport, hantering, behandling, omvandling, lagring, utsläppande på marknaden, distribution, användning och bortskaffande uppfyller de krav i denna förordning som är av relevans för verksamheten.

Egenkontroller

Den driftansvarige ska inrätta, tillämpa och upprätthålla egenkontroller för att övervaka efterlevnaden av förordningen. Denne ska se till att inga animaliska biprodukter som misstänks eller påvisas inte följa förordningen sänds från anläggningen för annat än bortskaffande.

System för faroanalys och kritiska styrpunkter

*Nedanstående krav på system för faroanalys och kritiska styrpunkter ska tillämpas om anläggningen **hanterar eller lagrar fler än en kategori animaliska biprodukter i samma anläggning:***

Den driftansvarige ska inrätta, tillämpa och upprätthålla ett eller flera permanenta skriftliga förfaranden som bygger på principerna för faroanalys och kritiska styrpunkter (HACCP).

Denne ska framför allt

- a) identifiera de faror som måste förebyggas, elimineras eller reduceras till en acceptabel nivå,
- b) identifiera kritiska styrpunkter i det steg eller de steg där kontroll är nödvändig för att förebygga eller eliminera en fara eller för att reducera den till en acceptabel nivå,
- c) fastställa kritiska gränser vilka skiljer acceptabelt från icke-acceptabelt i de kritiska styrpunkterna i syfte att förebygga, eliminera eller reducera identifierade faror,
- d) inrätta och genomföra effektiva förfaranden för att övervaka de kritiska styrpunkterna,
- e) fastställa vilka korrigerande åtgärder som ska vidtas när övervakningen visar att en kritisk styrpunkt inte är under kontroll,
- f) inrätta förfaranden för att kontrollera att de åtgärder som avses i leden a–e är fullständiga och effektiva; kontrollförfarandena ska genomföras regelbundet,
- g) upprätta dokumentation och register avpassade efter företagets art och storlek för att visa att de åtgärder som avses i leden a–f tillämpas effektivt.
- h) När en förändring sker av en produkt, process eller i något steg av produktionen, lagringen eller distributionen, ska den driftansvarige se över sina förfaranden och göra nödvändiga ändringar.

Allmänna hygienkrav⁴

Den driftansvarige ska se till att anläggning som bedriver mellanhantering

- a) är konstruerad så, att den effektivt kan rengöras och desinficeras och, vid behov, att golvkonstruktionen underlättar vätskors avrinning,
- b) har lämpliga installationer för personlig hygien, som toaletter, omklädningsrum och tvättställ för personalen,
- c) har tillfredsställande skyddsanordningar mot skadegörare som insekter, gnagare och fåglar,
- d) håller installationer och utrustning i gott skick och ser till att mätutrustningen regelbundet kalibreras, och
- e) erbjuder lämpliga möjligheter till rengöring och desinficering av behållare och fordon för att risken för kontaminering ska kunna undvikas.

Den driftansvarige ska också se till att alla som arbetar i anläggningen bär lämpliga och rena kläder och vid behov skyddskläder. Vid behov ska i anläggningen den driftansvarige införa regler för personers förflyttningar så att dessa förflyttningar kan kontrolleras samt beskriva hur fot- och hjulbad ska användas korrekt.

BIL. IX KAP. II HANTERING AV ANIMALISKA BIPRODUKTER EFTER INSAMLING⁵

Kraven i detta kapitel ska gälla för lagring av animaliska biprodukter och för följande verksamhet som omfattar hantering av animaliska biprodukter efter det att de samlats in⁶:

- a) Sortering.
- b) Styckning.
- c) Kylning.
- d) Frysning.
- e) Saltning eller konservering på annat sätt.
- f) Borttagning av hudar och skinn.

---

⁴ Art. 25 i förordning (EG) nr 1069/2009

⁵ Hämtat ur förordning (EU) nr 142/2011.

⁶ Om verksamheten enbart rör hantering/lagring av sådant som uppstått på den egna livsmedelsanläggningen och hanteringen/lagringen sker i anslutning till den anläggningen krävs inget godkännande enligt artikel 24 i förordning (EG) nr 1069/2009 så länge som materialet/produkterna lämnar anläggningen som obearbetade animaliska biprodukter.

- g) Borttagning av specificerat riskmaterial.
- h) Verksamhet som inbegriper hantering av animaliska biprodukter och som utförs i överensstämmelse med skyldigheterna enligt unionens veterinärlagstiftning, såsom besiktning efter slakt eller provtagning.
- i) Hygienisering/pastörisering av animaliska biprodukter som är avsedda för omvandling till biogas eller kompostering innan sådan omvandling eller kompostering i enlighet med bilaga V till den här förordningen sker i en annan anläggning.
- j) Siktning.
- k) Fasövergångsprocesser av kategori 3-material, t.ex. termokoagulering av blod, blodcentrifugering, inneslutning enligt kapitel V i bilaga IX, hydrolys av hovar, svinborst, fjädrar och hår, avsedda för bearbetning med sådana bearbetningsmetoder som fastställs i denna förordning.

Avsnitt 1 Allmänna krav

- 1) Lokaler och anordningar för mellanhantering ska uppfylla åtminstone följande krav:
  - a) De ska ligga tillräckligt långt borta från större vägar genom vilka kontaminering kan spridas och från andra lokaler såsom slakterier. Anläggningarna ska ha en sådan utformning att det säkerställs att kategori 1- och kategori 2-material hålls fullständigt åtskilt från kategori 3-material, från det att materialet mottas till dess att det avsänds, såvida detta inte sker i en helt avskild byggnad.
  - b) Anläggningen ska ha ett täckt utrymme för att ta emot och avsända animaliska biprodukter, såvida inte de animaliska biprodukterna lossas genom installationer som förhindrar spridning av risker för människors och djurs hälsa, t.ex. slutna rör för flytande animaliska biprodukter.
  - c) Anläggningen ska vara konstruerad så att den är lätt att rengöra och desinficera. Golven ska vara lagda så att avrinningen av vätskor underlättas.
  - d) Anläggningen ska ha lämpliga installationer, däribland toaletter, omklädningsrum och tvättställ, för personalen och i tillämpliga fall kontorsutrymmen som lätt kan göras tillgängliga för personal som utför offentlig kontroll.
  - e) Det ska finnas tillfredsställande skyddsanordningar mot skadegörare såsom insekter, gnagare och fåglar.
  - f) När det är nödvändigt för att uppnå målen i denna förordning ska anläggningen ha lämpliga lagringsmöjligheter med reglerad temperatur och med tillräcklig kapacitet för att bibehålla lämplig temperatur på animaliska biprodukter och vara utformade så att temperaturen ska kunna övervakas och registreras.

- 2) Anläggningen ska ha lämpliga möjligheter för rengöring och desinficering av de behållare eller kärl i vilka de animaliska biprodukterna tas emot samt av de fordon, utom fartyg, i vilka de transporteras. Det ska finnas lämpliga installationer för desinficering av fordonshjul.

Avsnitt 2 Hygienkrav

1. Animaliska biprodukter ska sorteras på ett sådant sätt att alla risker för spridning av djursjukdomar förhindras.
2. Under hela lagringen ska animaliska biprodukter hanteras och lagras avskilt från andra varor och så att spridning av patogener förhindras.
3. Animaliska biprodukter ska lagras på ett ändamålsenligt sätt, bland annat vid lämplig temperatur, till dess att de avsänds.

Avsnitt 3 Bearbetningskrav för hygienisering/ pastörisering⁷

Hygienisering/pastörisering enligt led i i det första stycket i detta kapitel ska ske i enlighet med bearbetningskraven i kapitel I avsnitt 1 punkt 1 i bilaga V eller i enlighet med alternativa parametrar för omvandling som godkänts i enlighet med kapitel III avsnitt 2 punkt 1 i den bilagan.

Förutom ovan nämnda krav måste de krav förordningarna ställer på insamling, transport och spårbarhet uppfyllas. Dessa återfinns bl.a. i en sammanställning som ligger på www.jordbruksverket.se

Särskilda krav för behandling av avloppsvatten⁸

För anläggningar som fränskiljer specificerat riskmaterial⁹ och anläggningar där mellanhantering av kategori 1- eller kategori 2- material eller lagring av kategori 1- eller kategori 2-material sker ställs följande krav avseende avloppsvatten.

---

⁷ Detta rör bearbetningskrav för sådant material som ska gå vidare till en biogasanläggning som inte har möjlighet eller avser att hygienisera materialet. För ytterligare information hänvisas till den information som tagits fram avseende rötning och kompostering av animaliska biprodukter.

⁸ Hämtat från bilaga IV kap. 1 del 2 i förordning (EU) nr 142/2011.

⁹ Vad som är specificerat riskmaterial (SRM) anges i punkt 1 bil. V i förordning (EG) nr 999/2001. Information finns även på www.jordbruksverket.se.

1. Lokaler i vilka specificerat riskmaterial avlägsnas ska ha en förbearbetningsprocess för att binda och samla in animaliskt material som ett första steg i behandlingen av avloppsvatten.
2. Den utrustning som används för förbearbetning ska ha vattenlås eller avloppsgaller med öppningar med en filterpor- eller maskstorlek på högst 6 mm i slutet av flödet, eller likvärdiga system som säkerställer att de fasta partiklar i avloppsvattnet som passerar genom utrustningen inte är större än 6 mm.
3. Avloppsvatten från de lokaler som avses i punkt 1 ska ledas in i en förbearbetningsprocess som säkerställer att allt avloppsvatten filtreras innan det leds bort. Varken malning, upplösning eller någon annan bearbetning, eventuellt under tryck, som skulle kunna göra det enklare för animaliskt material att passera genom förbearbetningsprocessen får ske.
4. Allt animaliskt material som fångas upp under förbearbetningen i de lokaler som avses i punkt 1 ska samlas in och transporteras som kategori 1-material och bortskaffas i enlighet med förordning (EG) nr 1069/2009.
5. Avloppsvatten som har passerat genom förbearbetningsprocessen i de lokaler som avses i punkt 1 samt avloppsvatten från andra lokaler där animaliska biprodukter hanteras eller bearbetas ska behandlas i enlighet med unionslagstiftningen utan begränsningar enligt denna förordning.
6. Utöver kraven i punkt 4 kan den behöriga myndigheten ålägga driftansvariga att behandla avloppsvatten från den orena sektorn på anläggningar där mellanhantering av kategori 1- eller kategori 2- material eller lagring av kategori 1- eller kategori 2-material sker enligt villkor som säkerställer att riskerna från patogener reduceras.
7. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1–5 ska det vara förbjudet att bortskaffa animaliska biprodukter, inklusive blod och mjölk, eller framställda produkter via avloppsvatten.